

TÜSİAD

YÖNETİM KURULU BAŞKANI

ÜMİT BOYNER'İN

İSİFED

**“TÜRKİYE EKONOMİSİNDE FIRSATLAR - TEHDİTLER,
GİRİŞİMCİLİK VE SİVİL TOPLUMUN ROLÜ”**

TOPLANTISI KONUŞMASI

**14 Ekim 2011
TÜYAP-İSTANBUL**

TÜSİAD AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU (BUSINESSEUROPE) ÜYESİDİR

İstanbul: Meşrutiyet Cad. No: 46 Tepebaşı 34420 İstanbul -Türkiye
Ankara: İnan Cad. No:39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara- Türkiye
Brüksel: 13. Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C.: 1250 24th Street, N.W., Suite Nr. 300, Washington D.C.20037-USA
Berlin: Märkisches Ufer, 28 Berlin 10179 Germany
Paris: 33, Rue de Galilée 75116 Paris France

Tel: +90 (212) 249 19 29
Tel: +90 (312) 468 10 11
Tel: +32 (2) 736 40 47
Tel: +1(202) 776 77 70
Tel: +49 (30) 288 786 300
Tel: +33 (1) 44 43 55 35
www.tusiad.org

Faks: +90 212 249 13 50
Faks: +90 (312) 428 86 76
Faks: +32 (2) 736 3993
Faks: +1 (202) 776 77 71
Faks: +49(30) 288 786 399
Faks: +33 (1) 44 43 55 46

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad.us
e-mail: berlinoffice@tusiad.org
e-mail: parisoffice@tusiad.org

Malumunuz olduğu üzere, bu sene, TÜSİAD'ın 40. yılını kutluyoruz. Bu çerçevede 2050 yılında sürdürülebilir bir Türkiye'ye ulaşmak amacıyla atılması gereken adımları tespit etmeye çalıştık. Bu ana gaye çerçevesinde toplum kesimlerinde farkındalık yaratmak amacıyla, sürdürülebilir kalkınma bakış açısıyla hazırladığımız Vizyon 2050 raporumuzu geçtiğimiz günlerde kamuoyu ile paylaştık. Zor bir zamanda bunu yapıyoruz. Ekonomik öngörülerin çok kolay yapıldığı bir dönemde değiliz. Konjonktür çok belirsiz. Ama ekonomik öngörülerin çok kolay yapılamadığı bir dönemde bile, “uzun vadeli” senaryolar üzerinde çalışmak gerektiğini düşünüyoruz.

Sürdürülebilirlik temelli, uzun vadeli bir perspektiften baktığımızda,

- Türkiye'nin, genç ve dinamik nüfusunun,
- kriz tecrübesi gelişmiş dinamik girişimcileri ve iş dünyasının,
- toplum olarak bilgiye, bilgi teknolojilerine ve yeniliğe açıklığının,

mevcut jeo-stratejik konumu ve doğal kaynakları ile doğru şekilde birleştirilmesi halinde Türkiye'nin önümüzdeki 10 yılda en hızlı büyüyen ilk 10 ekonomi arasına girmeye aday olabileceğini görüyoruz.

Ancak, burada bir başka önemli başarı faktörü daha mevcut. Türkiye'nin bu hamlesi, belki de en büyük oranda girişimcilerinin ve yatırımcılarının dünya ilk 10 ligi içinde yüksek sıralara tırmanmasına bağlı.

Üç bine yakın firma ve yüzlerce girişimciyi içinde barındıran TÜSİAD, özünde gönüllülük temelinde faaliyet gösteren bir iş dünyası temsil kuruluşudur. Bir başka deyişle, bize göre TÜSİAD demek gönüllülük temelinde faaliyet göstermek demek, girişimcilik demek, TÜSİAD demek yatırım demektir. Ayrıca, 40 yıllık geçmişimizden biliyoruz ki, girişimcilik olgusu ve girişimciler, Türkiye'nin gelişmesinde, kalkınmasında sürekli tetikleyici, yenilikçi roller üstlendiler. Yine, dünyadaki tecrübe göstermektedir ki, girişimcilik olgusunun geliştiğı, girişimciliğın gelişme olanağı bulunduğu toplumlar daha ileri ve daha müreffeh toplumlar olarak öne çıkmaktadır.

Bu uzun dönemli bakış açımızı, 2050 vizyonu çerçevesinde somutlaştırmaya çalıştığımızda ortaya koyduğumuz temel tespitlerden biri de, kadınlarımızın ve gençlerimizin ekonomi ve topluma katılımının hızla artırılması gereğidir. Sürdürülebilir kalkınmayı ancak daha fazla eğitilmiş, girişimci, ülkesel ve küresel sorunlar için çözüm önerileri geliştiren kadınlarımızın ve gençlerimizin varlığı ile başarabiliriz. Ülke olarak hem kadınlarımızı hem de gençlerimizi bu süreçte doğru değerlendirdiğimiz ve yönlendirdiğimiz zaman söz konusu refah, kalkınma ve büyüme seviyesine ulaşabiliriz. Bu açıdan, kadın girişimci derneklerimizi ve genç girişimci derneklerimizi de İSİFED'de daha fazla görmek istediğimizi belirtmek istiyoruz. Bununla

birlikte, umuyoruz ki, kadınlarımızın işgücüne katılımları, 2050 yılına ulaşmadan, erkek işgücü katılımına eşit bir düzeye gelecektir.

2050 vizyonumuzun temel hedefi olan sürdürülebilir kalkınma temelde küresel bir işbirliği meselesidir. Bu nedendir uzun vadeli bu çalışmaların ulusal ve uluslararası düzlemde bilinçli, örgütlü ve sorumluluk sahibi bir anlayışla yürütülmesi gerektiğini vurgulamak istiyorum. Yine bu nedendir ki, G20 platformuna çok ciddi görevler düşüyor. Görevi ve dünyadaki düzenin oluşmasındaki seviyesi kritik bir seviyeye geliyor. TÜSİAD olarak, Türk iş dünyasını B20 içerisinde temsil etmekteyiz. Kasım ayında Fransa'nın Cannes şehrinde gerçekleştirilecek olan Zirve'de bu konuların daha detaylı ve ülkeler bazında ele alınacağı «Küresel Yönetişim» çalıştayını TÜSİAD olarak yönetmek üzere çalışmalarımızı yoğun bir biçimde sürdürüyoruz.

Biraz önce de ifade ettiğim gibi, orta ve uzun vadeli öngörülere dayalı vizyon geliştirmek hem biz iş dünyası temsilcileri hem de ülkemiz için bir zorunluluk. Bu nedenle, hükümetimizin dün açıkladığı Orta Vadeli Programı, Türkiye'nin orta vadede diğer gelişmekte olan ülkelere göre fark yaratması açısından çok önemli buluyoruz.

Öncelikle gelişmiş ekonomilerin yarını bile planlamadaki zorluklarını dikkate alınca, ülkemizde önümüzdeki üç yıla yönelik önemli hedefleri, makroekonomik politikaları ve gelişme eksenlerini ortaya koyan bir programın kamuoyuna sunulmasının son yıllarda geldiğimiz ekonomik olgunluk seviyesinin bir başka işareti olduğuna inanıyoruz. Elbette, programın hedefleri, temel aldığı varsayımları ve politika önermeleri hakkında farklı görüşler oluşacak, kimileri doğrulamaya kimileri yanlışlamaya çalışacaktır. Ama en önemli ihtiyaç, belirsizliğin azalmasına katkıda bulunacak, çıpa niteliği taşıyan bir program olduğundan, daha önceki dönemde de olduğu gibi, bu belge iyi bir tartışma zemini sağlıyor ve başlangıç oluşturuyor.

Tabii, belirsizlik azaltıcı bir çıpa olduğu kadar, programın hükümetin politika önceliklerini bütünlüklü bir biçimde sunması da bizler için önem taşıyor. TÜSİAD açısından diğer olumlu bir gelişme, büyüme hedefine odaklanan ve kamu maliyesinde disiplin öngören makro politikaların yanısıra, bugüne kadar vurgu yaptığımız birçok mikro reform alanlarının programda geniş bir yer bulması. Bu çerçevede, istişare kanallarının açık tutulması sayesinde, ekonomi hayatımızda, ortak aklın daha fazla yer bulmaya başlamasından duyduğumuz memnuniyeti ifade etmek isterim. TUSIAD gibi bütün gönüllü bağımsız iş derneklerinin de bu istişarenin içinde etkin şekilde çalışmaya davet ediyorum.

Özellikle, iş ortamının iyileştirilmesi, kayıtdışı ile mücadele, enerji verimliliği, enerji piyasasında rekabetin artırılması, çevrenin korunması, kentsel gelişim, Ar-Ge ve inovasyonun ekonomiye yayılması, işgücü piyasası reformları ve beşeri sermayenin

geliştirilmesi konularının programda geniş bir şekilde yer bulması, biz işdünyası temsilcilerini, ortak bir akılla geleceğin ilk 10 ekonomisi olma yolunda umutlandırmaktadır.

Tüm bu olumlu değerlendirmelerimizle birlikte, program üzerinde çalışmaya devam edeceğiz. Programın, bütünlüğünü, içsel tutarlılığını ve temel hedeflerin diğer ekonomik aktörlerin hedefleri ile uyumluluğunu derinlemesine analiz etmeye tüm kesimlerin ihtiyacı olduğunu düşünüyorum. Ayrıca, uygulamanın programı nasıl bir sürece sokacağını da dikkatle izliyor olacağız.

Dün açıklanan vergi oranlarının bu çerçevede bir değerlendirmesini yapmak istiyorum. TÜSİAD olarak sürekli gündeme getirdiğimiz bir konu var: Dolaylı vergilerin, toplam vergilerin büyük bir bölümünü oluşturması, düşük gelir gruplarının zarar görmesine, vergi adaletinin olumsuz etkilenmesine, üstelik vergi tabanının darlığının gözden uzak kalmasına neden olmakta. Dolaylı vergiler kolay toplanan vergilerdir, ancak her vergi kaynağının bir sınırı vardır ve o sınıra yaklaşıyoruz. Kayıt altında olmasının ve anında ulaşmanın verdiği kolaylıkla toplanan vergi gelirleri sürdürülebilir değildir. Orta Vadeli Program'da kayıtdışı ile mücadele ana amaçlardan biri niteliğinde. Hem düşük gelirli grupların refahı, hem vergi gelir dağılımındaki çarpıklığın giderilmesi için yeni ve kapsamlı bir vergi reformu artık elzemdir.

Program açısından bir diğer tehlike de bu zamların özellikle tüketici fiyatları üzerinde oluşturacağı baskı. Fiyat istikrarı ve makroekonomik politikaların öngörülebilirliğinin de bu küresel ortamda kısa vadede önemini yadsıyamayız. Cari açık konusundaki hassasiyete hepimiz katılıyoruz, paylaşıyoruz. Ancak bununla birlikte acil olarak alınan önlemlerin Orta Vadeli Program'ın bütünlüğünü bozmamasının önemine de dikkat çekmek istiyoruz.

Bu sebeplerden ötürü, ekonomimizin gelecek üç yılına şekil vermeye yönelik bu çabayı içtenlikle desteklerken, programı doğrusu ve eğrisiyle kapsamlı bir şekilde değerlendirip, dikkatli bir takipçisi olmak zorundayız.

Şüphesiz, geleceği öngörebilmek için mevcut konjonktürü hepimizin doğru ve ayakları yere basar bir şekilde okuyabiliyor olmamız gerek.

Bugüne baktığımızda, küresel ve yerel gündemimizde son birkaç yıldır, özellikle küresel kriz sonrası, gördüğümüz en önemli sıkıntılardan biri “politika üretmekteki zorluk” ve “gecikme.” Küresel krizle birlikte, küresel ekonomiye yön veren gelişmiş ülke ekonomilerindeki politika yapıcılarının çok kısa sürelerde politika duruşlarını keskin bir şekilde değiştirdiğini gördük. Ancak, ne yazık ki, zaman zaman atılan koordineli ve cesur adımlara karşın (örneğin 2009 Bahar’ındaki G20 Toplantıları), bugün küresel ekonomide büyüme halen kırılğan bir seyir izlemekte. Belirsizlikler her geçen gün daha da artarken, çözüm mercii olarak hala merkez bankaları görülmekte, maliye politikası kapsamına girecek tedbirler söz konusu olduğunda ise hala “siyasi” ve “yerel” kaygıların gölgesinde bu adımların askıda bırakıldığını görüyoruz. Daha da kötüsü, siyasi iradenin ve gücün, piyasaların karar alma mekanizmaları karşısında “ağır” ve “yetersiz” kaldığı bir dönemden geçiyoruz.

Avrupa ülkelerinde yaşanan borç krizi küresel büyüme üzerinde baskıların daha da artmasına neden oldu.

İktisadi aktivitenin halen düşük seyrettiği, likiditenin yüksek, faiz oranlarının düşük olduğu böylesi bir küresel konjonktürde, Türkiye gibi “iç talebe” ve “dış finansmana” bağlı büyüyen ülkelerin göreceli olarak daha iyi performans göstermesini beklemek mümkün. 2001 krizi sonrası gerçekleştirilen köklü yapısal reformlarla, güçlü kamu borç dinamikleri, bankacılık sisteminin sağlamlığı, hane halkının ve şirketlerin görece düşük borçluluk oranları Türkiye’nin dışsal şoklara karşı daha “sağlam” bir duruşa sahip olmasına yardımcı oldu. Tabii, her ne kadar ithalatta yavaşlama sinyalleri belirmeye ve dünya enerji fiyatları gevşemeye başlasa da, cari açık önemini koruyor. Hatta, cari açığın finansmanı açısından küresel koşulların kötüleşmesi belki de bu önemi biraz daha arttırıyor.

Beklentilerin üzerinde gelen 8.8’lik ikinci çeyrek büyümesi küresel görünümdeki bozulmaya rağmen iç talebin hala kuvvetli seyrini sürdürdüğünü gösteriyor. Ancak, Temmuz ve Ağustos ayları imalat sanayi üretim endekslerini ve kapasite kullanım verilerini dikkate aldığımızda, mevcut öngörümüz, iç talebin yılın ikinci yarısında zayıflayacağı yönünde. Küresel risk iştahının gerilemesinin beklenti kanalı üzerinden tüketici güvenini zayıflatması muhtemel. Böylesi bir senaryoda, tüketici güvenindeki zayıflama, iç talep üzerinde olumsuz etki yaratabilecektir.

Geldiğimiz noktada bir yandan toplam talep koşullarının gittikçe zayıfladığını, bir yandan da talep bileşenlerinin daha dengeli bir görünüme doğru ilerlediğini görüyoruz. Böyle bir resim içerisinde, cari açığıdaki artış hız kesebilecektir. Son dönemde açıklanan veriler de, cari açığa yılın sonuna doğru daha belirgin bir toparlanmanın olacağı sinyalini veriyor. Enflasyon cephesinde ise, kısa - orta vade ayırımının devam ettiğini ortaya çıkarken, kısa vadede çekirdek göstergelerinin de zayıflayan kurdan “geçişkenlik” etkisiyle yükselmeye devam edeceğini beklemek mümkün. Türkiye’de kısa vadede, enflasyonun hedef belirsizlik aralığında seyrettiği bir ortamda mevcut para politikasının kredibilitesinin güçlü kalması çok önemli bir gereklilik.

Sonuç olarak tüm dünyada 2008-2009 küresel krizi gibi bir sürece yeniden girilmemesine odaklanılmış durumda. Bu nedenle, Türkiye’nin bu kaygı dolu toplu hareketten ayrışması, yabancı sermaye çekmedeki başarısının devamı ve makro ve finansal istikrarını sürdürmesi açısından, başta da belirttiğim gibi dün açıklanan Orta Vadeli Program büyük önem taşımakta. Orta Vadeli Programın yerel ve küresel tüm ekonomik aktörler tarafından kabul görmesi, ilk bir kaç ay içinde ekonomide güven verici işaretlerle desteklenmesi ve hükümetimizin kararlılığının azalmadan devam etmesi, Türkiye’nin gelişmekte olan ekonomilerde daha üst sıralara çıkmasını sağlayacaktır. Zaten, böyle bir süreçte ülkemiz kredi derecelendirmesinin yatırım yapılabilir seviyeye çıkması da sürpriz olmayacaktır.

Bugün İSİFED’in TÜRKONFED’e katılım törenini de gerçekleştiriyoruz. TÜSİAD olarak biz, iş dünyasının bölgesel düzeyde gönüllülük temelinde örgütlenerek, bölgesinin sorunlarına ve kalkınmasına yönelik çözüm önerileri üretmesi gerektiğine inanıyoruz. İşte bu noktada

hareketle, TÜRKONFED'in diğer bölgesel federasyonlarına olduğu gibi İSİFED'e de üyeliğimizi gerçekleştirdik.

İstanbul bir il olmaktan öte, bölgesel düzeyde ele alınması gereken, başlı başına bir çalışma alanı. Diğer bölgeler ile en fazla ilişkisi bulunan bölgemiz. İş dünyası açısından da durum böyle. Örneğin, farklı bölgelerdeki pek çok işletmenin yönetim merkezini İstanbul olarak görebiliyoruz. İstanbul için yapılacak olan çalışmalar, aslında tüm Türkiye'yi etkiliyor.

İstanbul'daki iş dünyasına da İstanbul'un sorunlarına sahip çıkmak, kalkınma vizyonuna katkıda bulunmak anlamında çok önemli görevler düşüyor. İSİFED'den İstanbul'un rekabetçilik, ekonomi, demografi, altyapı, kentleşme, kültür gibi çok farklı alanlardaki sorunlarına sahip çıkmasını bekliyoruz. Bu çerçevede, İstanbul bölgesi için hep birlikte güzel çalışmalar ortaya koyacağımızı umuyorum. Bunun en önemli araçlarından biri de elbette örgütlenmekten geçiyor.

Çok taraflı bir küresel yönetim sisteminin, iklim değişiklikleri, sürdürülebilir kalkınma, göç, küresel mali kriz ve diğer küresel sorunlardan doğacak çatışmaların barışçı çözümü için şart olduğu artık kabul görüyor. Küresel sorunlara tek merkezli çözüm arayışları yeterli olmuyor. Hükümetler, hükümetler arası kurumlar, sivil toplum örgütleri, vatandaş eylemleri, çokuluslu şirketler, akademik çevreler ve iletişim araçları işbirliği yapılması gereken platformun üyeleri.

Küresel sivil toplumun varlığı, bireylerin kendi yaşam koşullarını denetleme iradesini ortaya çıkarıyor.

Sivil Toplum günümüzde, kriz yönetiminden küresel çatışmalara; yeni küresel değerlerin yaygınlaştırılmasından, demokrasi ve insan hakları savunuculuğuna kadar çok değişik alanlarda sorumluluklar üstlenmişlerdir. Bu yaklaşım da, 'küresel sivil toplum' tartışmalarını ve STK'ların yeni dünya düzeninde daha ağırlıklı yer sahibi olmasını gündeme getirmektedir.

STK'ların yerel düzeyde çalışmaları bile, çalışmalarının ve faaliyetlerinin küresel anlamı üzerinde durmaları, diğer bölge ve ülkelerdeki STK'larla bilgi alışverişi ve işbirliği fırsatlarını değerlendirmeleri gerektiğine inanıyoruz. Burada, iletişim teknolojisindeki gelişmelerin, yerel ve ulusal aktörleri, küresel aktörlere dönüştürme yönünde önemli birer kolaylaştırıcı rol oynaması da önemli bir fırsattır.

İş dünyasının gönüllü ve bağımsız sivil toplum kuruluşları olarak bu fırsatları çok iyi değerlendirmeliyiz. Bu açıdan, TÜRKONFED'in oynadığı rolü de çok önemsiyoruz.